

## \* BISIMULACE

- necht'  $L = (S, A, \rightarrow)$  je LTS a necht'  $R$  je binární relace na  $S$ ,  
řekneme, že  $R$  je silná bisimulace, pokud pro libovolnou dvojici  
 $(p, q) \in R$  platí:

$$1. \forall p' \in S, \alpha \in A: p \xrightarrow{\alpha} p' \Rightarrow \exists q' \in S: q \xrightarrow{\alpha} q' \wedge (p', q') \in R$$

$$2. \forall q' \in S, \alpha \in A: q \xrightarrow{\alpha} q' \Rightarrow \exists p' \in S: p \xrightarrow{\alpha} p' \wedge (p', q') \in R$$

## \* BISIMULAČNÍ EKVIVALENCE

Řekneme, že dva dané stavy  $p$  a  $q$  jsou bisimulačně ekvivalentní (značíme  
 $p \sim q$ ), pokud existuje bisimulace  $R$ , pro kterou platí  $(p, q) \in R$ .  
Tato definovaná relace  $\sim$  je relací ekvivalence a také největší  
ekvivalencí na daném přechodovém systému, proto bývá označována  
jako maximální bisimulace nebo bisimulační ekvivalence

→ VLASTNOSTI

1. Diagonální relace  $\Delta_S = \{(s, s) \mid s \in S\}$  je relací bisimulace.
2. Pokud  $R$  je ~~bisimulace~~ bisimulace, tak  $R^{-1}$  je bisimulace.
3. Pokud  $R$  a  $S$  jsou bisimulace, tak  $S \circ R$  je bisimulace.
4. Pokud  $R$  a  $S$  jsou bisimulace, tak  $S \cup R$  je bisimulace.

## \* APROXIMUJÍCÍ BISIMULACE

Pro  $i > 0$  definujeme  $i$ -tou aproximující bisimulaci  $\sim_i$  jako relaci  
obsahující právě ty dvojice  $(p, q)$ , pro které platí:

$$1. \forall p \in S, \alpha \in A: p \xrightarrow{\alpha} p' \Rightarrow \exists q' \in S: q \xrightarrow{\alpha} q' \wedge p' \sim_{i-1} q'$$

$$2. \forall q \in S, \alpha \in A: q \xrightarrow{\alpha} q' \Rightarrow \exists p' \in S: p \xrightarrow{\alpha} p' \wedge p' \sim_{i-1} q'$$

Dále definujeme  $\sim_0 \stackrel{\text{def}}{=} S \times S$ .

Intuitivně můžeme relaci  $\sim_i$  nahléžet jako na ztotožnění těch stavů, které  
nelze odlišit žádnou cestou délky  $i$ .

\* pro každé  $i \geq 0$  je  $\sim_i$  relací ekvivalence

\* pokud pro nějaké  $i$  platí  $\sim_i = \sim_{i+1}$ , pak také  $\sim_{i+1} = \sim_{i+2}$

\* pro každé  $i > 0$  platí  $p \sim_i q \Rightarrow p \sim_{i-1} q$

\* je-li  $\sim_\omega \stackrel{\text{def}}{=} \bigcap_{i \geq 0} \sim_i$ , pak pro konečné systémy platí  $\sim = \sim_\omega$

# JAZYKY NEKONEČNÝCH SLOV

$$* \text{pref}(X) = \{u \in \Sigma^* \mid \exists v. uv \in X\}$$

$$* \text{lim}(X) = \{\alpha \in \Sigma^\omega \mid \exists n. \alpha[0, n] \in X\}$$

## $\omega$ -AUTOMATY

\* přechodový systém  $A$  (s návěštkami a počátečními stavy) = LTS definujeme:

$$A = (S, \Sigma, \Delta, S_{in});$$

-  $S$  je množina stavů

-  $\Sigma$  je konečná (vstupní) abeceda

-  $\Delta \subseteq S \times \Sigma \times S$  je přechodová relace

-  $S_{in} \subseteq S$  je množina počátečních stavů

-  $(s, a, s') \in \Delta$  zapisujeme jako  $s \xrightarrow{a} s'$  ( $s \xrightarrow{\Delta} s'$ )

- takto definovaný LTS je nedeterministický

- LTS je deterministický, pokud  $\text{card}(S_{in}) = 1$  a přechodová relace je funkcí  $\Delta: S \times \Sigma \rightarrow S$

- bez újmy na obecnosti předpokládáme, že  $\Delta$  je totalní

→ běh  $\rho$  systému  $A$  na slově  $w$  je konečná posloupnost  $s_0, s_1, \dots, s_{n-1}$  stavů z  $S$  taková, že  $\forall i. 0 < i \leq n: s_i \xrightarrow{a_i} s_{i+1}$

→ běh  $\rho$  systému  $A$  na  $\omega$ -slově  $\alpha$  je definován jako nekonečná posloupnost  $\rho: \mathbb{N}_0 \rightarrow S$  taková, že  $\forall i. i \in \mathbb{N}_0: \rho(i) \xrightarrow{\alpha(i)} \rho(i+1)$

- je-li navíc  $\rho(0) \in S_{in}$ , resp.  $s_0 \in S_{in} \rightarrow$  běh nazýváme inicialním

$\sim$  BĚH je tedy posloupnost stavů, jimiž může  $A$  projít při postupném čtení slova dle pravidel přechodové relace

\*  $\text{inf}(\rho) = \{s \in S \mid \exists^\omega n. \rho(n) = s\}$  - množina symbolů z  $S$ , které se vyskytují v  $\omega$ -slově  $\rho$  nekonečně často

\*  $\text{occ}(\rho) = \{s \in S \mid \exists n. \rho(n) = s\}$  - množina symbolů z  $S$ , které se v  $\rho$  vyskytují

### • $\omega$ -automat

- necht  $A = (S, \Delta, S_{in})$  je LTS nad  $\Sigma$ , pak  $\omega$ -automatem nazveme systém  $\bar{A} = (A, Acc)$ , kde  $Acc$  je acceptační podmínka

\*  $\omega$ -automat je deterministický  $\iff$  jeho LTS  $A$  je deterministický

## DETERMINISTICKÉ ZAŠ. AUTOMATY

\* Řekneme, že PDA  $M = (Q, \Sigma, \Gamma, \delta, q_0, Z_0, F)$  je DPDA, jestliže je splněno, že:

1. pro všechna  $q \in Q$  a  $Z \in \Gamma$  platí: kdykoliv  $\delta(q, \epsilon, Z) \neq \emptyset$ , pak  $\delta(q, a, Z) = \emptyset$  pro všechna  $a \in \Sigma$ ;
2. pro každé  $q \in Q, Z \in \Gamma$  a  $a \in \Sigma \cup \{\epsilon\}$  neobsahuje  $\delta(q, a, Z)$  více než jeden prvek

Řekneme, že  $L$  je deterministický bezkontextový jazyk, právě když existuje DPDA  $M$  takový, že  $L = L(M)$ .

\* Ke každému DPDA  $M$  lze sestavit DPDA  $N$  takový, že  $L_e(M) = L(N)$

### \* ROZŠÍŘENÝ DPDA

PDA  $M = (Q, \Sigma, \Gamma, \delta, q_0, Z_0, F)$  je DPDA, pokud:

1. pro žádná  $q \in Q, a \in \Sigma \cup \{\epsilon\}$  a  $\beta \in \Gamma^*$  neplatí  $\text{card}(\delta(q, a, \beta)) > 1$
2. je-li  $\delta(q, a, \alpha) \neq \emptyset, \delta(q, a, \beta) \neq \emptyset$  a  $\alpha \neq \beta$ , pak ani  $\alpha$  není předponou  $\beta$  ani  $\beta$  není předponou  $\alpha$ .
3. je-li  $\delta(q, a, \alpha) \neq \emptyset, \delta(q, \epsilon, \beta) \neq \emptyset$  a  $\alpha \neq \beta$ , pak ani  $\alpha$  není předponou  $\beta$  ani  $\beta$  není předponou  $\alpha$